kohta, mida ei leidu vastavas käsikirjas. See eelarve sisaldas terve rea iseseisvaid osi erikassade järele, mis täielikult vastab meile juba ülalseletatu põhjal tuntud korraldusele. Sellise eelarve tükeldatuse näitena olgu tõendus, et linna teenistuses seisvad isikud said tol ajal oma palga: 1) linnakassast — 5953 rbl. 20 kop., 2) kirikukassast — 1495 rbl., 3) vaestekassast — 130 rbl., 4) korterikassast 280 rbl., 5) öövahtide-kassast — 534 rbl. ja 6) tuletõrjekassast — 30 rbl.

Samuti võeti maksusid eraldi seisuste järele: a) aadlimeestelt, riigiametnikelt ja haritlastelt, b) kaupmeeskonnalt, c) linnakodanikelt ja d) muilt ning alama seisuse isikuilt. — Maksud ise jagunesid omakorda kolme gruppi ja mitmesse järgnevasse alarühmitusse [1]). Välja arvutada minu poolt käsiteldava dokumendi keeruliste mitmekesiste andmete põhjal linna eelarve üldsumma — pole kerge; liiatigi pole see käesoleval silmapilgul minu ülesandeks, nõudes erilist iseseisvat tööd. Ometi annab see linna-arhiivi dokument üsna huvitava pildi linnamajanduse rahanduslikust korraldusest, sisaldades kõige vanemad Tartusse puutuvad andmed, mida mul korda läks leida. Järgmised andmed käivad juba XIX aastasaja IV aastakümne alguse kohta. Nagu juba ülal tähendatud, jagunesid linna üldised tulud ning kulud tol ajal kolme — linna-, korteri- ja politsei- — kassa vahel, kes võtsid oma kasuks elanikelt erilisi makse; see kord oli maksev Tartus kuni läinud aastasaja 70-date aastate lõpuni, s. o. kuni uue linnaseaduse maksmahakkamiseni Läänemeremail (4).

Linna-arhiivi käsikirjades leiduvad andmed pole kuigi põhjalikud kas või ühegi aastakümne iseloomustamiseks. Nad on katkendilised, juhulise iseloomuga ja puudulikud. Ainult väheseil juhtudel saame võimaluse kokku võtta linna üldise eelarve kogusumma, kuna suuremalt jaolt peame leppima vaid eri-eelarvetega linna-, korteri- ja politseikassa järele, vastavalt eespool-käsiteldud korrale. Mõnede aastate kohta leiame üksnes linnakassa, teiste kohta ainult politseikassa eelarve.

Kuni 1840. aastani koostati eelarved paberrublades, vahel ka paber- ja hõberublades; viimased tuli ümber arvutada erilise arvutamise teel paberrubladesse. Peale Kankrini poolt 1839. a. teostatud rahareformi sünnib arvepidamine 1840. aastaga alates hõberublades. Summeerides eriosad peale tarvilisi ümberarvutusi nende aastate eelarveis, millede kohta on olemas küllaldased andmed, saame järgmise tabeli, milles on näidatud linna kulud üldise eelarve järele:

Aastad	Eelarve kulusumma	Aastad	Eelarwe kulusumma
1830.	140 784 rbl. 11 3/4 kop. paberrbl.	1847.	35 884 rbl. 90 1/2 kop. hõberbl.
1831.	161 690 „ 49 „ „ „	1850.	36 935 „ 68 1/2 „ „
	(puudujääk 10 998 rbl. 13 1/2 kop.)	1851.	41 817 „ 39 1/2 „ „
1835.	127 470 rbl. 78 kop. paberrbl.	1852.	39 295 „ 66 1/2 „ „
1836.	170 980 „ 74 „ „	1853.	36 682 „ 79 1/2 „ „
1837.	204 773 „ 96 „ „		(puudujääk 436 rbl. 33 kop.)
1838.	102 419 „ 72 1/2 „ „	1854.	36 490 rbl. 91 1/2 kop. hõberbl.
1839.	102 462 „ 72 „ „	1861.	38 225 „ 43 1/2 „ „
1841.	33 861 „ 05 „ hõberbl.		(ülejääk 2168 rbl. 53 kop.).

Peale selle, nagu juba tähendatud, leiduvad veel eelarve-andmed 11 aasta (1832, 1833, 1834, 1840, 1842, 1843, 1844, 1846, 1848, 1856 ja 1859) kohta ainuüksi linnakassa ja kahe aasta (1858 ja 1863) kohta vaid politseikassa järele, võimaldades umbkaudselt võrrelda ka neid aastaid. Kuid ka ilma nendeta on võimalik teha ülaltoodud tabelist mõnesuguseid järeldusi. Esimesel aastakümnel

1) Vt. käsikiri „Verschläge der öffentlichen Bedürfnisse, Obligationen und Beyträge der Stadt Dorpat pro anno 1799".

Tartu, lk. 491